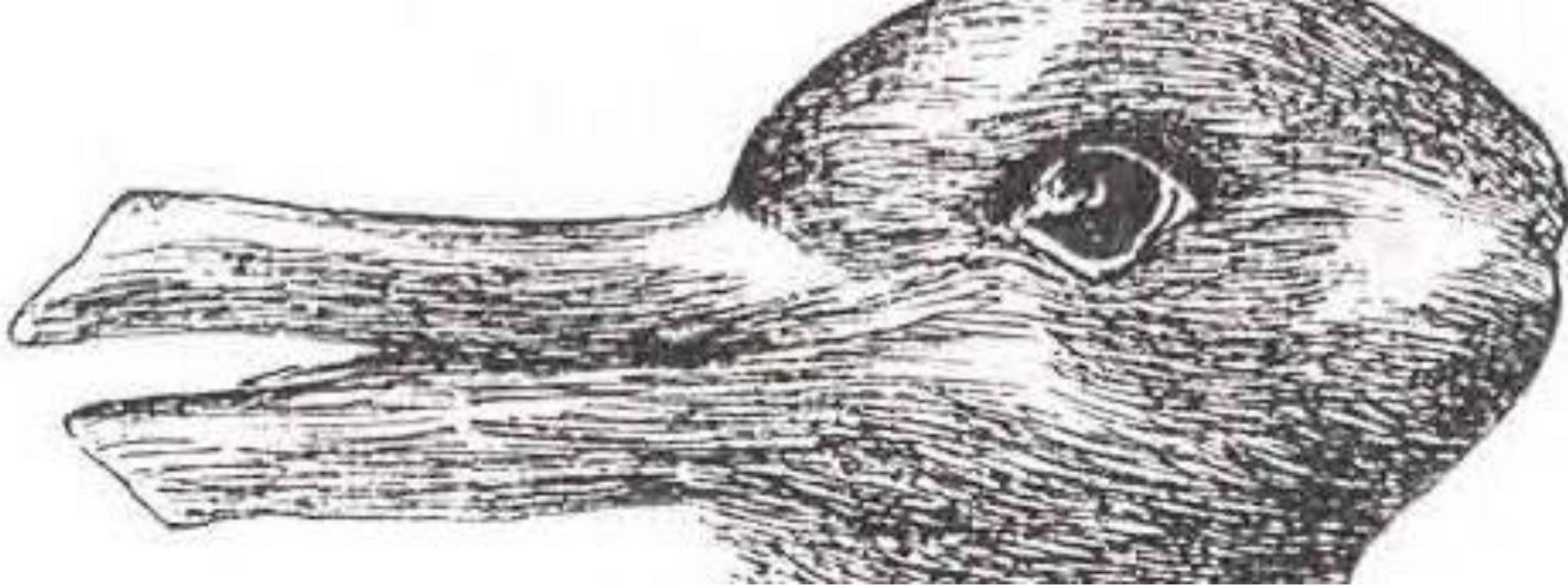

Adaptacija (evropske) literarne klasike

Barbara Zorman

- Vsako literarno delo je odprto različnim interpretacijam – te si lahko v različnih branjih med seboj nasprotujejo (npr. Hamlet, duh, norost itd.).
- Klasična (kanonska) literarna dela sprva spreminjajo horizonte pričakovanja bralcev (Jauss), nato pa, ko postanejo klasiki, izgubijo svojo ost, izzivalnost.

Ali filmska adaptacija:

- a) razpremožnosti interpretacije literarnega dela, npr. s premikom v tematskem težišču, večkodno reprezentacijo – prikaz likov, prizorišča, podobje; metafore, simboli ...
- b) zoži možnost interpretacije (skrči zgodbo, zoži tematski razpon ...)?

Ime rože
Kdo je avtor?

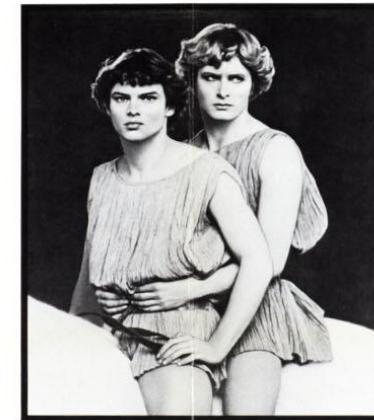
- Knjiga
- Postmodernizem
- Citatnost
- Parodija žanra
- Knjižnica
- Film
- Kostumska drama
- Arhitektura
- Ljubezenska zgodba

PE TRONIVS
ARBITER
Cum Commentariis.

Petronij: *Satirikon*

- Starorimski pisatelj Petronij je napisal satirični roman *Satirikon*. Ohranjen je samo v fragmentih, a velja za prvi veliki evropski satirično-komični roman in najboljši antični roman sploh. V glavno prijoved so vložene ljubezenske zgodbe in takšna je tudi zgodba o efeški vdovi. Gre za iskanje izgubljene virilnosti.
- Petronijev tekst je Fellinija očaral s svojo fragmentarnostjo. Zakaj?
- <https://www.youtube.com/watch?v=RrBUdUYL71s>
- Fellinijev *Satirikon* (*Fellini Satyricon*, premiera na festivalu v Benetkah 1969, z idejo pa se je režiser ukvarjal že veliko prej) prikazuje središče rimskega imperija v času imperatorja Nerona. Film je razdeljen na devet epizod, sledi učenjaku Enkolpisu in njegovemu prijatelju Asklitu, ko si prizadevata osvojiti srce mladega Gitóna.
- Film prikazuje nadrealistično, sanjsko, ritualno dogajanje (vpliv Junga).
- Izpostavljeni so poganski vidiki Rima pred krščanstvom: nasilje, spolnost.
- Fellini je »dekonstruiral« podobo starega Rima, ki so jo ustvarile hollywoodske epopeje – prikazal je umazan, tudi reven, razvraten, nočni Rim ...
- Kako se v tej priredbi antične literature reprezentirata njena čas (pozna šestdeseta) in kraj (Italija)?

Rome. Before Christ. After Fellini.

"There is no end, no beginning.
There is only the infinite passion of life."
-FELLINI

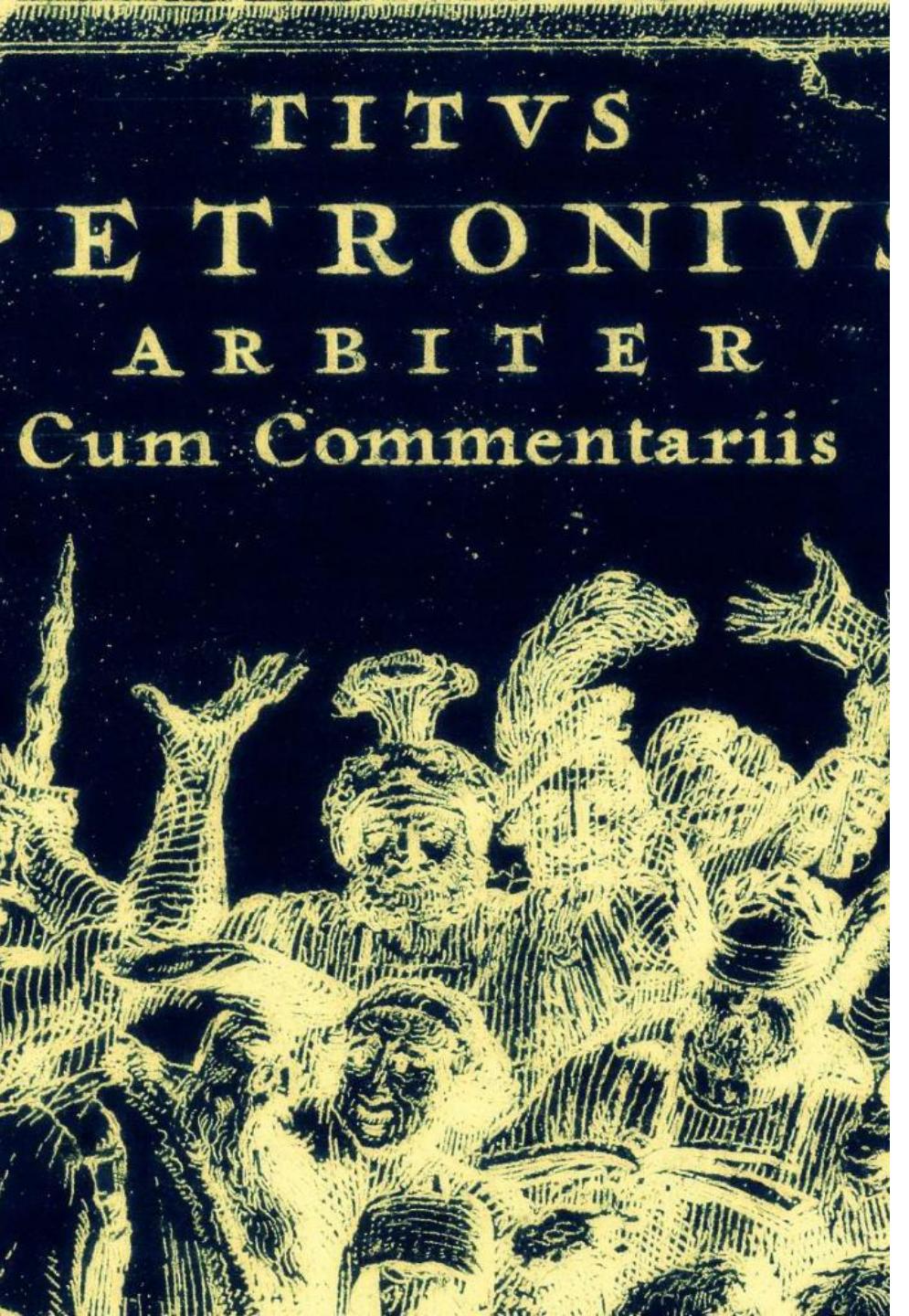
An ALBERTO GRIMALDI Production
"FELLINI SATYRICON"

starring
MARTIN POTTER · HIRAM KELLER · MAX BORN · SALVO RANDONE · MAGALI NOËL
ALAIN CUNY · LUCIA BOSE · TANYA LOPERT · GORDON MITCHELL with CAPUCINE
Story and
Screenplay by FEDERICO FELLINI and BERNARDINO ZAPPOANI
COLOR by DeLuxe® PANAVISION®

RESTRICED
Under 17 Requires Accompanying Parent or Adult Guardian

United Artists
Entertainment from Transamerica Corporation

Petronij: »Zgodba o efeški vdovi«

- <https://www.youtube.com/watch?v=3WRtn1xqeas>

Efeška vdova je slovela po svoji sramežljivosti. Po smrti moža je spremljala pokojnika v grobničo. Tam je želela umreti in se ni pustila prepričati sorodnikom, naj pride na plano. Zavrnila je tudi mestne uradnike, ki so jo skušali prepričati, naj ne vztraja v grobniči. Tisti čas je cesarski namestnik ukazal križati nekaj razbojnikov tik ob grobniči. Vojak, ki je pazil trupla na vešalah, je šel pogledat, kdo v grobniči joče. Z žalujočo sta si delila večerjo, vojak jo je zapeljal in v grobu sta skupaj preživelna nekaj dni in noči. Starši enega izmed križanih so truplo umrlega odnesli. Vojak je opazil, da trupla ni več, in se želel usmrtiti z bodalom. Vdova je vojaku svetovala, naj na križ pribije njenega mrtvega moža. Zjutraj so se vsi čudili, kako je mrtvec zlezel na križ.

Fellinijeva priredba vložene zgodbe

- Kakšen je odnos pripovedovalca v filmu do prikazane zgodbe, kako se to kaže v reprezentaciji (npr. prikaz čustev)?
- Kako si Fellini zamišlja zgodovinsko obdobje starega Rima v času Nerona?
- Kaj nam v odlomku sporočajo barve, zvoki, glasba, gibi, kostumi, scena, obrazi?

Reprezentacija antike

- V šolskih berilih
- Kako jo lahko filmski prikazi antike okrepijo, destabilizirajo?

Pasolini – *Dekameron*

- Decamerone

<https://www.youtube.com/watch?v=8pKEyuOsF4w>

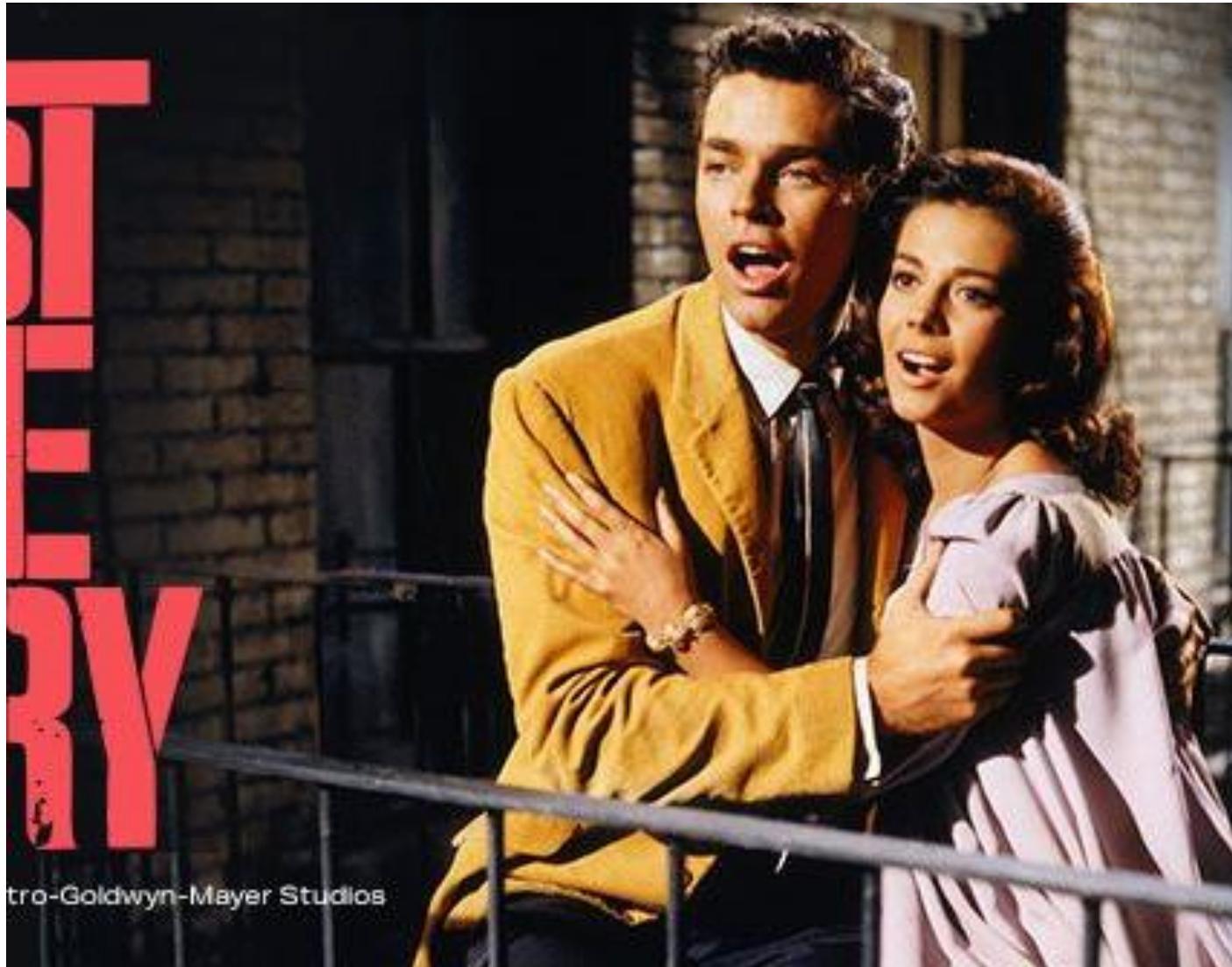
Dekameron (*Il Decameron*, 1971) je film, ki ga je režiral Pier Paolo Pasolini po novelah Giovannija Boccaccia *Dekameron* (1350). To je prvi film Pasolinijeve *Trilogije življenja*, sledila sta mu še *Cantenburyjske zgodbe* (*I racconti di Canterbury*, 1972) in *Arabske noči* (*Il fiore delle mille e una notte*, 1974).

Pasolini je iz filma izpustil vse romantične in vzvišene elemente in se osredotočil na prikazovanje človeka v njegovi telesnosti in spolnosti.

Romeo in Julija

	Wise in Robbins	Zefirelli	Luhrman
Igralci; obrazna in telesna izraznost			
Govor			
Prostor; scenografija – simbolična vrednost prostora?			
Reprezentacija; patetična, ironična, komična...			
Glasba, zvok			
Dogajanje, gibanje, ritem – hitro, počasno...?			

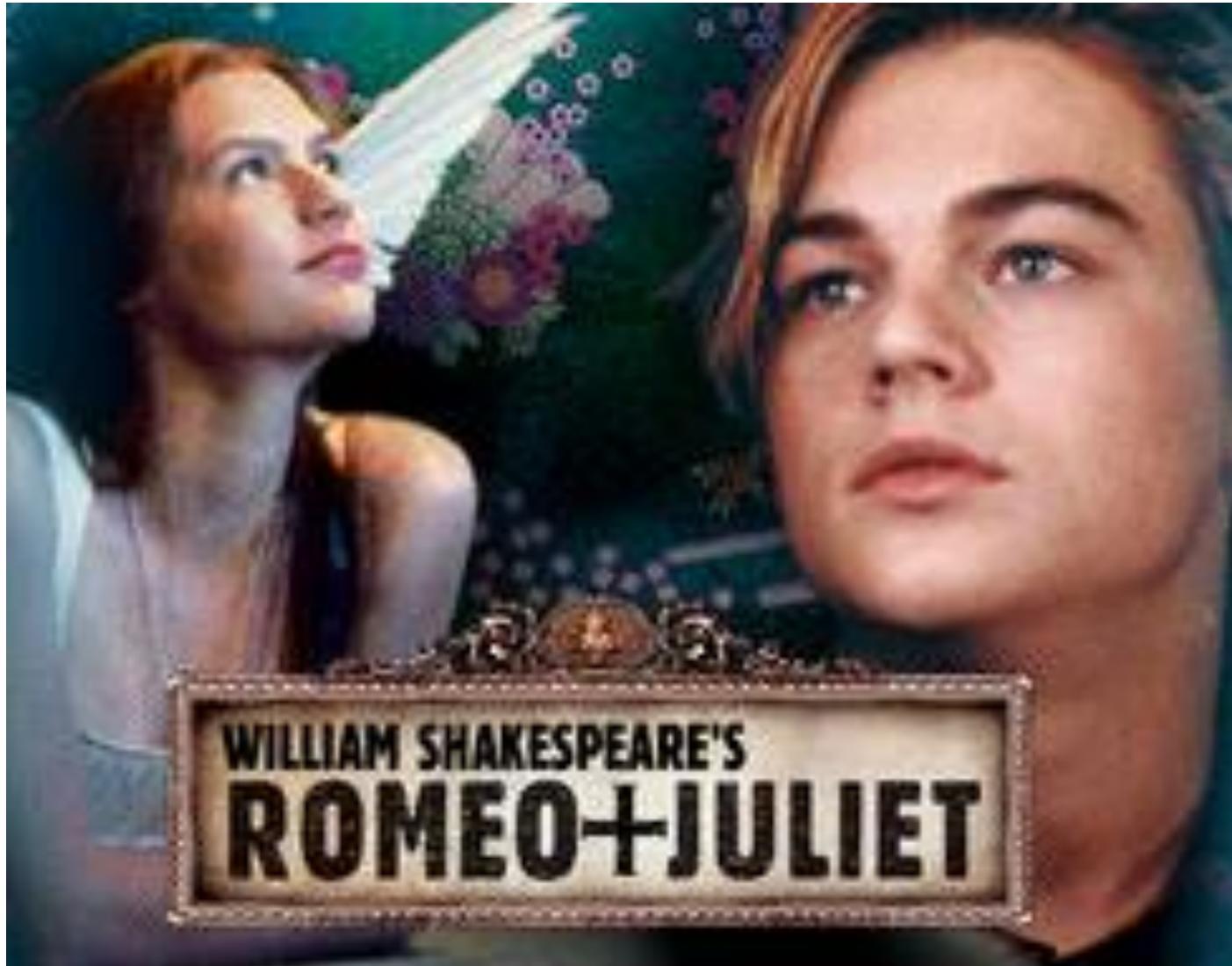
Zgodba z zahodne strani (West Side Story, Robert Wise in Jerome Robbins, 1961)

- Rivalstvo med Capuleti in Montegi je preneseno v NY, kjer se spopadajo ameriški Jetsi in portoriški Sharks. Pripadnica Sharkov Maria in pripadnik Jetsov Tony se zaljubita.
- <https://www.youtube.com/watch?v=77KnithfRRk>

Romeo in Julija (Romeo and Juliet, Franco Zeffirelli, 1968)

- Zeffirelli je gradil na mladih igralcih (Olivia Hussey je bila stara 15 let) in na bogatem barvnem spektru kostumografije in scenografije.
- <https://www.youtube.com/watch?v=0nYGwQMheg>

Romeo + Julija
(*Romeo + Juliet*,
Baz Luhrmann,
1996)

- Plesni prizor:
<https://www.youtube.com/watch?v=3cx4uPm1SVs>
- Balkonski prizor:
<https://vimeo.com/216526129>
- Naslanja se na *Zgodbo z zahodne strani*
– rivalstvo dveh uličnih tolp.

Hamlet

Hamletov monolog

MEL GIBSON

GLENN CLOSE

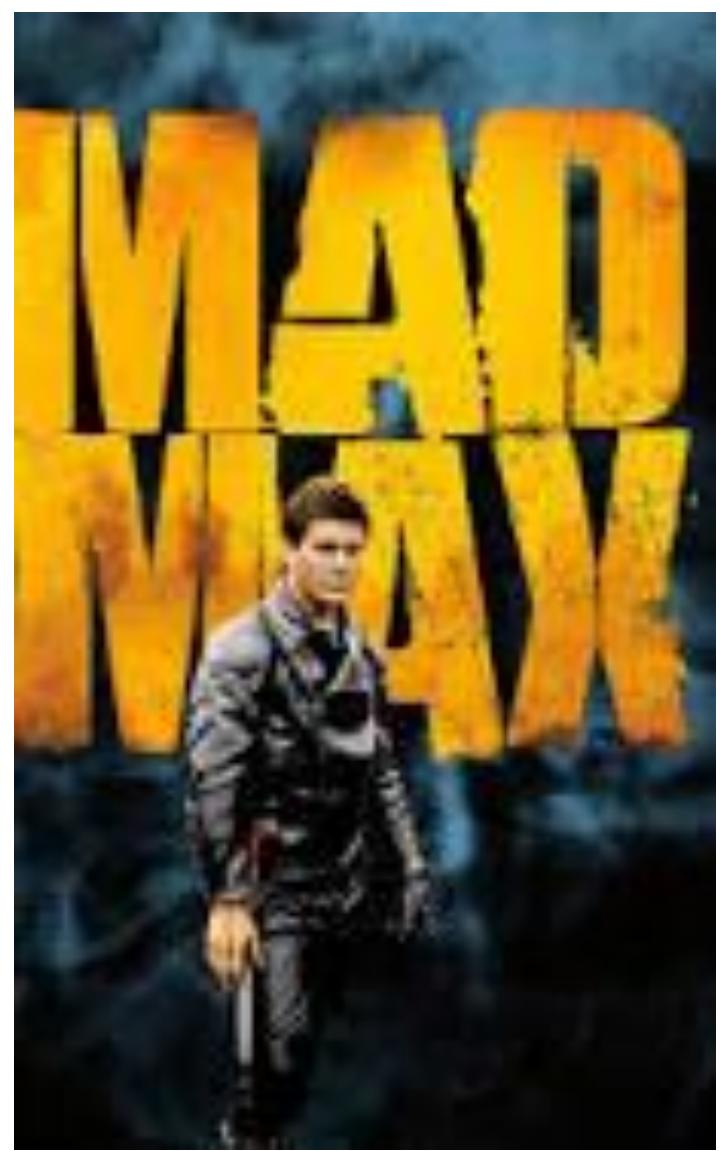
Hamlet (Franco Zefirelli, 1990)

Mel Gibson – samogovor:

<https://www.youtube.com/watch?v=Vf2TpWsPvgl>

Uboj Polonija:

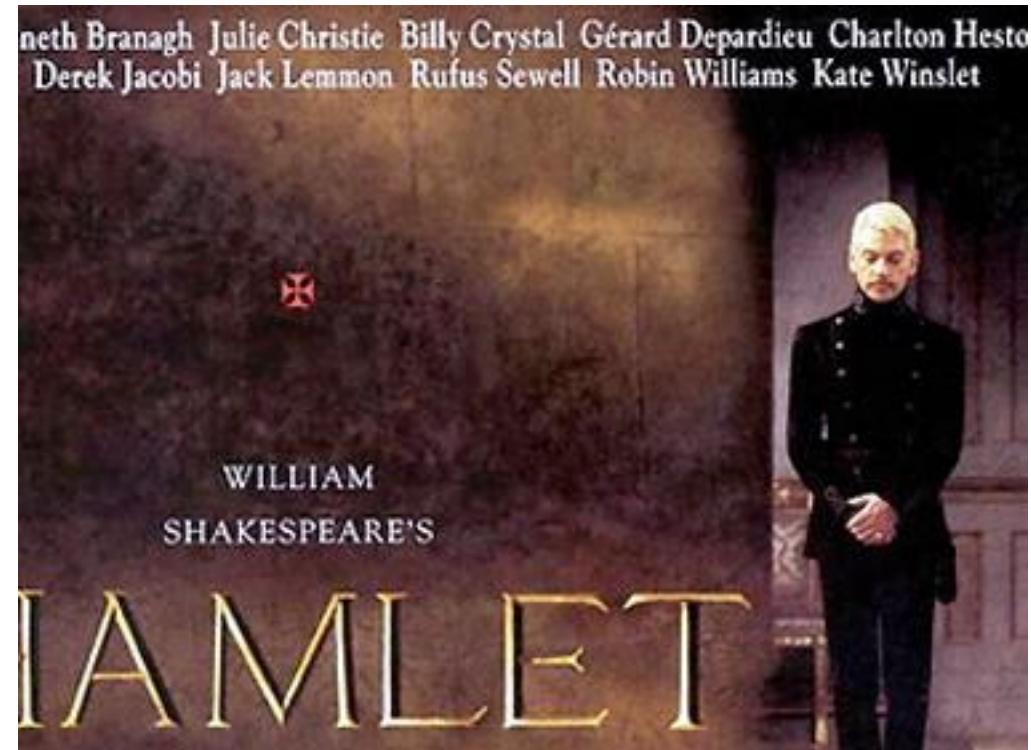
<https://www.youtube.com/watch?v=a38HZFbhB-M>

- Deborah Cartmell: Zefirellijevi filmi so bolj senzualni kot intelektualni, zaradi česar je Shakespearovo besedilo približal sodobni publiki.
- Tekst je močno skrajšal, poudaril vlogo žensk.
- J. Lawrence Guntner: v *Hamletu* se je Zefirelli močno naslonil na žanr akcijskega filma, s katerim je Gibson zaslovel: povprečna dolžina posnetka je manj kot 6 sekund.
- Gibson je *Hamleta* prikazal skozi prizmo svojega zvezdništva v vlogi akcijskega junaka.

- Kenneth Branagh, 1996
- Shakespearov tekst v celoti, 4 ure

<https://www.youtube.com/watch?v=SjuZq-8PUw0>

Hamlet,
Kenneth Branagh,
1996

Kostumografija?

Scenografija – prostor – kakšne občutke vzbuja, kakšen kontekst daje samogovoru?

Kakšna je funkcija obraza v velikem planu v reprezentaciji monologa?

Kakšna je funkcija zrcala v reprezentaciji monologa?

Kakšna je funkcija bodala, zvoka v velikem planu in zrcala v reprezentaciji monologa?

Hamlet (Michael Almereyda, Robin Lough, 2000) – Ethan Hawke

Hamlet 2000 je ameriška drama, režiser je Michael Almereyda. Dogaja se v sodobnem New Yorku. Ethan Hawke je Hamlet, študent filma.

V tej verziji je Klavdij »Kralj« korporacije Denmark, ki si jo je prisvojil z ubojem Hamletovega očeta.

Adaptacija ohranja Shakespearove dialoge, vendar jih predstavlja v kontekstu sodobne tehnologije, veliko je referenc na film, npr. Hamletov duh se najprej pojavi na ekranu.

Pred svojim monologom Hamlet gleda video, ki prikazuje budističnega učitelja, ki razlaga princip »biti pomeni biti z drugimi«.

Passion. Betrayal. Revenge.
A hostile takeover is underway.

hamlet

- Ethan Hawke:
- <https://www.youtube.com/watch?v=1Up-oGfiosE>

	Zefirelli/Gibson	Branagh	Almereyda/Hawke
Hamlet – z enim pridevnikom	Čustven Fantovski Močan, agilen Jezen – na mamo	Resen Kraljevski Racionalen Odločen	Naveličan vsega Verze govori, kot da ponavlja naučene na pamet Tiranija izbire Postmodernizem
Žanr	Akcija	Kostumska drama	(Romantična) drama, triler
Režijski, kostumografski, scenografski prikaz Hamleta?			

Kako lahko filmska adaptacija
na novo osvetli literarno
delo, ki ga upodablja?